

MADRID

2026 tavasz

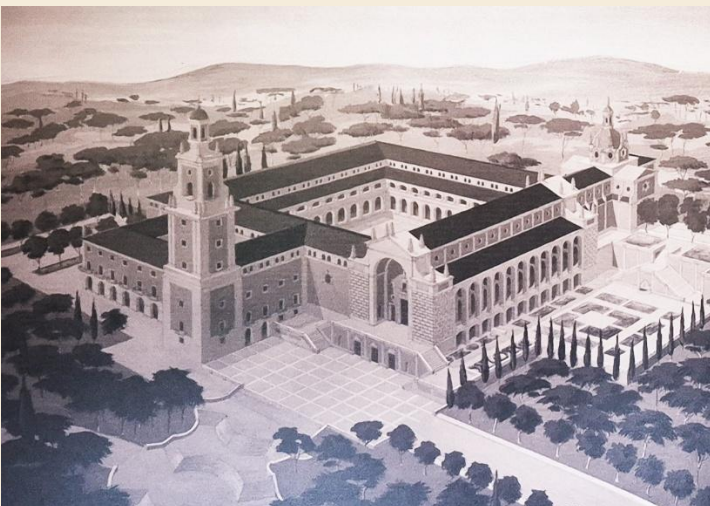
2026 tavaszán már tudtuk, hogy egy nagyobb Dél-amerikai útra indulunk a nyár derekán, ezért úgy döntöttünk, hogy kissé rákészülünk és meglátogatjuk Európa legnagyobb, az amerikai kontinens tárgyi emlékeit bemutató múzeumát Madridban. Noha a fő célpontunk a Museo de América volt, más csodás dolgokat is megnéztünk a spanyol fővárosban. Erre a néhány napos utazásra szokásunktól eltérően nem állítottunk össze részletes programot, de felfogadtunk egy helyi idegenvezetőt, aki körbevezetett minket a belvárosban és sok jó ötletet adott a további napokra.

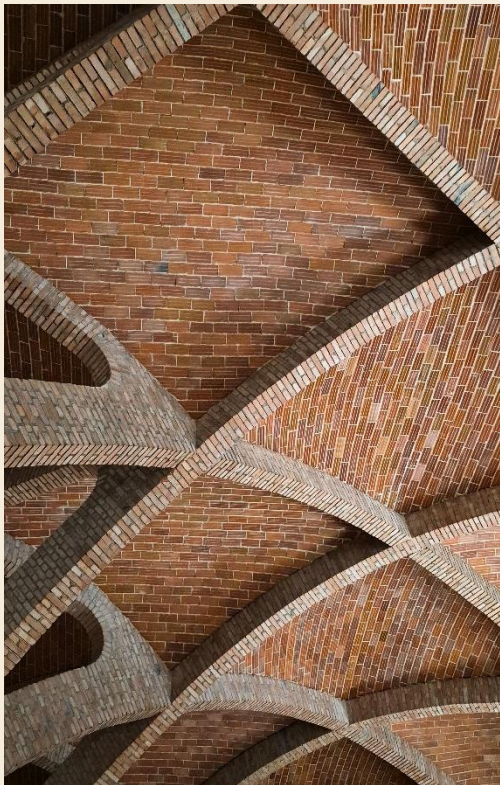
Az Avenida de los Reyes Católicoson, a Museo de América közelében áll ez a sok vitát kiváltó szobor, amelyet 1971-ben avattak fel. A Monumento a la Hispanidad című alkotás Spanyolország és a spanyolok által meghódított Közép- és Dél-amerikai országok kapcsolatát úgy fejezi ki, hogy a szobor fő alakja, a spanyol harcost ábrázoló lovas felemeli az Amerikát jelképező nőalakot. Agustín de la Herrán Matorras szobrászművész alkotását az a vád érte, hogy a szobor mozdulata sokkal inkább egy nőrablásra utal, mint jószándékú, segítőkész felemelésre. A háttérben az Amerika Múzeum historizáló tornya.

Nem lehetett jobban eltávolodni, ráadásul esett a májusi eső, úgyhogy maradt ez a kép. A sokáig több helyen, szétszórta őrzött gyarmati gyűjtemény, vagy inkább annak az 1734-es tűzvész után megmaradt részére számára egy új múzeum építését határozta el a Franco kormányzat 1941-ben. A kb. 17000 m² alapterületű múzeum 1954-re készült el.

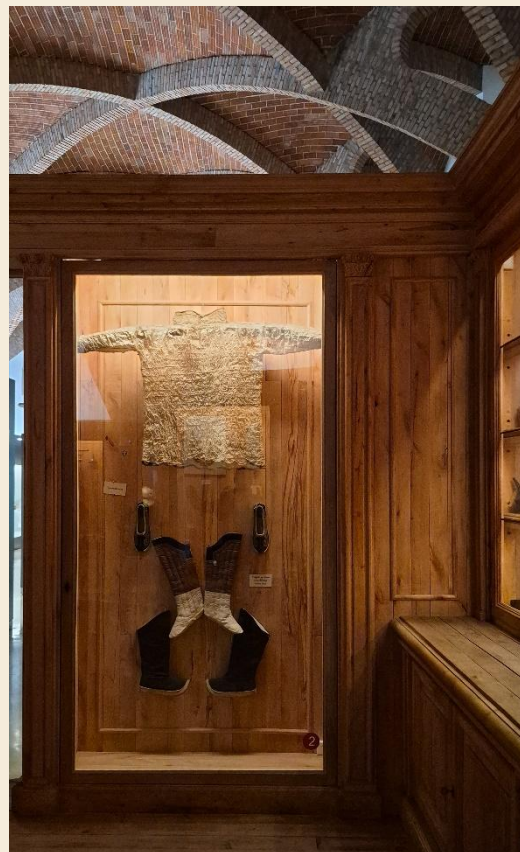
Az épületet szándékosan egy központi udvar köré szervezett gyarmati misszióhoz hasonlóan tervezték Moya Blanco és Luis Martínez-Feduchi Ruiz építészek, elkerülve a 20. század modern építészeti irányzatait. A tervezett hatás annyira jól sikerült, hogy amíg utána nem olvastam, magam is azt hittem, egy felújított régebbi kolostor épületében helyezték el a múzeumot.

Még egy érdekesség, aztán rátérek az Amerika Múzeum elképesztően kiterjedt gyűjteményéből való szemezgetésre. Bár a polgárháborúban kimerült Spanyolország nem vett részt a második világháborúban, a háborúval járó gazdasági nehézségek a Franco kormányzatot is sújtották. Az anyagihiány találékonyságra ösztönözte a tervezőket, így a szűkös cement beszerzési lehetőségek miatt, vasbeton helyett nagymértékben égetett téglát alkalmaztak, különleges boltozatokat építve az ősi anyagból. A Museo de América épületét 1981 és 1994 között teljesen felújították.

A múzeum anyagának alapja az a királyi gyűjtemény lett, amelyet az amerikai alkirályságokból, felfedezőutak gyűjtéséből érkezett tárgyakból, valamint magánszemélyen adományaiából állítottak össze. A tárgyakat azután az 1771-ben alapított Királyi Természettudományi

Kabinetben helyezték el. A mai Museo de América egyik kisebb termét ennek a Kabinetnek a hasonmásaként alakították ki. Itt sok Észak-Amerikából begyűjtött tárgy is ki van állítva, amint az a képen is látszik.

A hatalmas területű múzeum kiállításainak tematikája szerint alapvetően az Újvilág egyes nagyobb tájegységeinek emlékeit időrendben csoportosítják egymás közelében, de néha eltértek ettől az alapelvtől. Mivel a 25 ezernél is több tárgyat kezelő gyűjteményt lehetetlen röviden bemutatni, most is csak szemezgetek egy-egy terület, korszak legszebb kiállított darabjaiból. Persze önkényesen

válogatva... Ezt az Antillákat ábrázoló térképet Abraham Ortelius (1527-1598) rajzolta. A korban a spanyol koronához tartozó Antwerpenben született térképész azokat a szigeteket mutatja ezen a térképlapon, amelyeket Kolumbusz fedezett fel. A térkép az első modern atlaszból, a 35 kiadást megért *Theatrum orbis terrarum*-ból származik.

A manióka isteneként értelmezett emberarcú trigonolitok (háromszögletű kövek) az Antillákról. Taino kultúra (i.sz. 1000-1500).

Labdajátékokhoz használt kőkarikák az Antillákról (i.sz. 1000-1500). A labdajátékok valójában rituális szertartások részei voltak, nem pedig egyszerű sportesemények. Az esemény megtartásának oka az lehetett, hogy kommunikációs kapcsolat jöjjön létre az égiek és a földlakók között. A szertartások célja kiterjedt a jó termés biztosításától a világegyetem egyensúlyának fenntartásáig.

Ennek a különleges tollas köpenynek és a sisaknak a története is különös. A 18. századi Polinéziában készült ünnepi viseletet a kanadai Vancouverben (akkoriban Nootka Sound-nak nevezték) rövid ideig létező spanyol erőd harcosai az oda érkező angol hajók rakományával együtt foglalták le és küldték tovább Spanyolországba, ahol a Királyi Természettudományi Kabinetbe került.

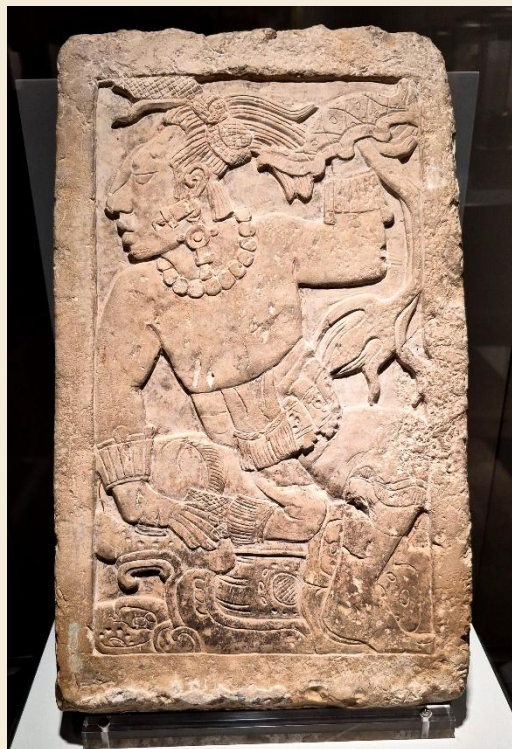
És most néhány tárgy következik Mezoamerikából.

Balra egy ülő férfialak szobrocskája Mexikó nyugati részéről (i.e. 200-i.sz. 500). Jobb oldali nőalak párjának készítése idejét jobban meg tudták határozni a kutatók (i.e. 100-i.sz. 250). Mindkét szobor a Nayarit kultúra művészeinek alkotása. Az ilyen szobrokat az aknasíros temetkezéseik sírmellékletei között találták meg. Az ilyen sírokat függőlegesen mélyítették a vulkáni tufába akár 20 m mélyre, hogy elérjék az alatta levő földréteget, ahol aztán oldalirányba haladva több temetkezési üreget készítettek. Valószínűleg egy-egy aknasír ugyanahhoz a családhoz tartozott.

Zapoték temetkezési urna, Monte Albán ősi városából, az egyik i.sz. 100 és 700 közötti sírból. Az Oaxaca-völgy szentélyekkel teli városa több mint ezer évig virágzott, majd lakói elhagyták. A 20. században nagyrészt feltárt Monte Albán ma Mexikó egyik kedvelt turisztikai célpontja.

Ez a sztélé az egyik leghíresebb maya városból, Palenque-ből került Madridba. Azóta így is ismerik: a Madridi sztélé. Úgy tartják, hogy a faragott kőtábla a 615 és 683 között uralkodott Pakal király trónját tartotta. A sztélén az eget tartó négy maja istenség egyikét ábrázolták, aki egyik kezét az alsó részen ábrázolt földszörny állkapcsán tartja.

Guatemalából került Madridba ez a maja festett kerámia, amely 600 és 900 között készülhetett. A maják ilyen fületlen bögréből kortyolgatták a kakaót

A madridi Amerika Múzeum egyik legnagyobb kincse a Madridi kódex néven ismert, leporellószerűen összehajtható 112 oldalas maja kódex. A maja írással és rajzokkal kiegészített könyv jóval a maja városállamok

fénykora után, 1350 és 1450 között keletkezhetett. A kódex történelmi adatokat, mezőgazdasági kérdések mellett betegségekkel és áldozati szertartásokkal foglalkozik. A mindössze négy ránk maradt maja kódex közül ennek, a Madridi kódexnek az eredeti példányát gondosan klimatizált helyiségben őrzik. A múzeumban a kódex pontos másolata van kiállítva.

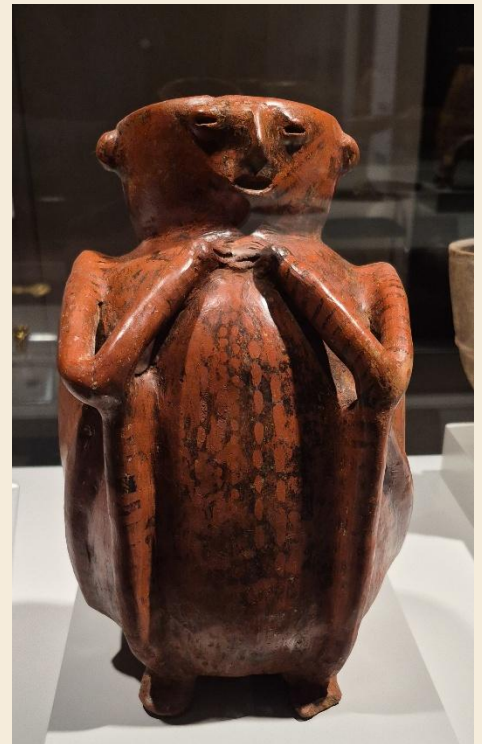
A sematikus krokodil díszítésű váza a panamai Coclé régióban készült i.sz. 500 és 1000 között.

A kolumbiai Muisca-kultúra

tárgyai: balra lent emberalakokat ábrázoló kis réz és bronz szobrocskák (i.sz. 800-1500), a jobbra ülő kerámia alak, orrában arany karikával szintén Kolumbiában készült a Quimbaya-kultúra időszakában, i.sz. 1200 és 1500 között.

Ez az egészen különleges antropomorf edény is Kolumbiában készült. (Calima-kultúra, i.sz. 800-1500).-

A felső sor két kerámiaedénye a mai Ecuador területéről került a múzeumba (Jama-Coaque-kultúra, i.e. 500- i.sz. 500). Az alsó két sötétebb edény is ecuadori. A bal oldali geometrikus díszítésű váza a Manteña-kultúra terméke (i.sz. 500-1533), a jobb oldali korsót egy harcos alakjával díszítették (Jama-Coaque-kultúra, i.e. 500- i.sz. 500).

Kolumbiai aranytárgyak, a Calliana Quimbaya-kultúra (i.sz. 200-1000) emlékei. Balra tök alakú, poporo nevű edények, amelyeket a kokalevélhez kevert mészpör tárolására használtak. A mészpör fokozza a kokalevél hatását. A jobbra levő üreges aranszobrok is poporók. Az ilyen értékes tárgyakat a törzsfők (kacikák) és a vezető réteg tagjai birtokolhatták. Ahogy elnézegettük a múzeumban kiállított aranytárgyakat, arra gondoltam, hogy mégiscsak lehet valami az Eldorádó legendában...

A Museo de América jelentős dél-amerikai prekolumbiánus textilgyűjteménnyel rendelkezik. Ezek közül mutatok most néhány szép darabot. Ez a csodás szövet Peru déli, óceánparti részéről, Paracasból került Madridba (Paracas-kultúra i.e. 400 – i.sz. 100). A paracasi nekropoliszból előkerült 284x150 cm-es temetkezési köpenyt a pamutból szőtték és hímzéssel díszítették. Mintázata ismétlődő kígyó motívumokból áll. Az ilyen szépen kidolgozott hímzett takarókat csak előkelők múmia csomagjának elkészítéséhez használták. A száraz tengerparti vidéken a gyapotból készült pamutfonal könnyebben hozzáférhető volt, bár ennek színezhetősége korlátozottabb, mint a tevéfélék szőréből készült fonalaké.

Uncu Peru középső tengerparti vidékéről (i.sz. 1000 – 1470). Az uncu egy jellegzetes dél-amerikai ing féle. A fejet a szőttes közepén levő hasítékon dugták át és az elől-hátul leomló szövetet a deréknál szőttes övvel fogták össze. Ez a példány 93x63 cm-es, anyaga gyapotszálak és tevéfélék gyapjából sodort fonál. Az ilyen szőtteket hátszíjas szövőszéken szőtték, azután a megszőtt darabokat összevarrták. Többféle szövési technikát használtak, de a legáltalánosabb az volt, hogy a hosszanti láncfonalakat pamutból, a keresztirányú vetülékfonalakat lámafélék gyapjából készítették.

Felül egy pamut/gyapjú anyagú uncu (ing), amilyeneket a Huari-kultúra asszonyai készítettek i.sz. 600 és 1000 között.

Alatta egy sérült, de restaurált szövetdarab, ugyancsak a Huari-kultúra idejéből

Ez a 103x36 cm-es gyapotalapra felvart madártollakból készült tollszőttés igazán különleges darab (Peru, déli tengerpart, i.sz. 650-1000). Az ilyen szőttéseket a készítésük korában is a legértékesebbek között tartották számon. Bár a szőttés a félsivatagi éghajlatú partmenti vidéken készült, a hozzá használt tollakat Amazóniából szerezték be, ami a két vidék kiépült kereskedelmi kapcsolataira utal. Az itt ábrázolt nagy fogakkal szőtt kétfejű kígyó a Huari-kultúra más tárgyain is gyakran feltűnt. A tollszőttések kora a Huari (Wari) Birodalom (600-1000) hanyatlásával lejárt, később majd csak az Inka Birodalom felemelkedésével (13-16. sz.) kezdték ismét alkalmazni ezt a technikát.

Középen a jellegzetes négyágú sapka (Nazca-Huari-kultúra, i.sz. 650-1000), alatta egy szövettöredék, geometrikus mintákkal (Nazca-kultúra, i.sz. 500-700). Jobbra egy másik töredék zoomorf mintákkal (késő Nazca-kultúra, i.sz. 500-700).

A mai Arequipa város helyén és környékén éltek egykor a Chiquibamba közösségek. Ezt a szövetdarabot ők szőtték i.sz.1000 és 1475 között. Tevefélék (gyakorlatilag lámafélék) szőréből sodort fonalból készült, amit a pamutfonálnál sokkal erőteljesebb színekkel lehetett megfesteni. A befejezetlen szőttés fő motívumai az egymással átlósan szembeforduló, sematikusan ábrázolt madarak.

Ez a rojtos tarisznya a Chiribaya-kultúra idejében készült (i.sz. 950-1375). Ez a kultúra a Középső-Andok vidékén, az Ilo és az Osmone folyók völgyeiben alakult ki. A 71x51 cm-es tarisznyát tevefélék gyapjából készített fonalakkal szőtték olyan technikával, amely lehetővé teszi a színek váltakozását a szövet visszája és a színén megjelenő figurális díszítések között.

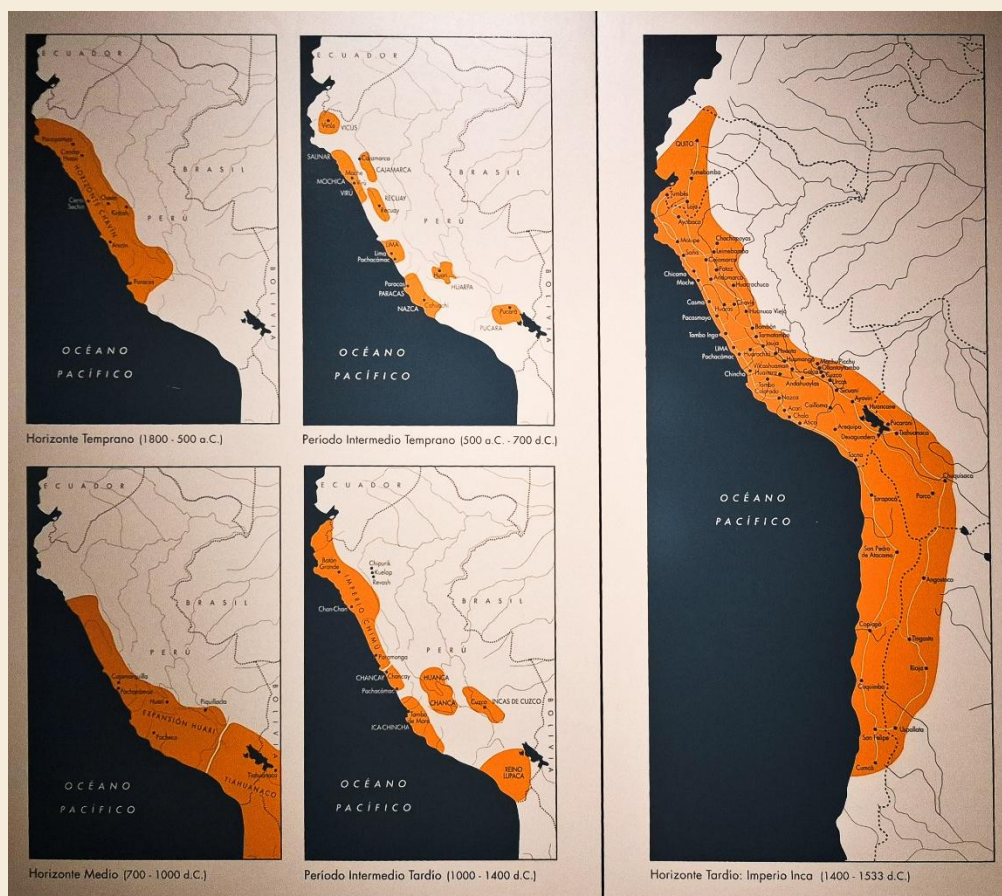
Geometrikus mintázatú uncu. A szövet alapja pamutból készült, amelyet teveféle gyapjából sodort fonallal hímeztek ki. (Nazca-Huari-kultúra, i.sz. 650-1000). mindig felmerült bennem a kérdés, hogy a régészek-muzeológusok miért csak ilyen tág határok közé tudnak datálni egyes tárgyakat? Nos, a legtöbb régiség, kerámiák, textilek stb. nem közvetlen ásatásokból kerültek a múzeumba, hanem másodlagos kereskedelemről, hatósági lefoglalásokból és magángyűjteményekből. Az ilyen tárgyak esetében már csak összehasonlító datálást lehet végezni, hiszen a leletek

feltárási körülményei, eredtük pontos ismerete hiányzik és már nem is rekonstruálható. A Museo de América textilgyűjteménye is főként négy magángyűjtő adományából állt össze.

Ez a szövetdarab is pamutból és tevéféle gyapjából sodort fonalból készült. Rajta öt istenség jelenik meg, egyik kezükben botot másokban levágott fejet, győzelmi trófeát tartanak. (Trujillo, i.sz. 900-1350).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A madridi Museo de América Andesi civilizációkkal foglalkozó termében van kifüggesztve ez a térkép, amely a mai Ecuadortól Chiléig terjedő hatalmas terület kulturális és hatalmi központjait. Az Andesi civilizációk régészeti időszakait nem az Európában megszokott módon osztják fel korszakokra (ókor, középkor stb.), hanem a John Howland Rowe (1918-2004) amerikai tudós által kidolgozott „horizont” korszakbeosztási rendszert használják. A különböző horizontokat az egyes területekre jellemző kulturális és politikai viszonyok alapján állapította meg Rowe. Ez a térképsorozat is ennek alapján készült.

A következőkben az Amerika Múzeum Andesi kultúrákkal foglalkozó termeiben kiállított tárgyak közül néhányat fogok bemutatni. A kiválasztott tárgyak csak egy kis áttekintést adhatnak a kiállított nagy számú műtárgyból, reményeim szerint mégis felkeltik az érdeklődést a múzeum meglátogatására.

Festett kerámia, gömb alakú edény (Nazca-kultúra, korai átmeneti időszak, i.e. 100 – i.sz. 700).

Festett kerámia ünnepi edény (Huari-kultúra, középső horizont, i.sz. 600-1000)

Ezen a kerámiaedényeken az egyes tartományok urait festették meg, akinek a fontos feladatuk volt az adók beszedése és beszállítása. (Nazca-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700).

Yuca gumókat ábrázoló váza (Chimú-kultúra, i.sz. 1100-1400)

A yuca (manióka) gyökérgumója Dél-Amerikában és az Antillákon alapvető élelmiszernek számított.

A balra levő kukoricacsöveket a 18. században gyűjtötték be, kiásott sírokból. Középen. egy guanábana (tűskés annónia) alakú kerámia (Chimú-kultúra, i.sz. 1100-1400). Végül a jobb oldalon egy kakaógyümölcs formájú edény. A kakakóbabot alkalmanként fizetőeszközként is használták, hiszen arra felé a spanyolok megérkezése előtt nem ismerték a pénzt (Chimú-kultúra, i.sz. 1100-1400).

Harcosok. Bal oldalon egy fejdíszes, buzogányos harcos (Moche-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700). Jobbra egy másik buzogányos harcost ábrázoló kerámia szobor (Nazca-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700). A múzeum több tárlóban állította ki a prekolumbián kor fegyvereit. Ezek főként kőből faragott, fanyálra húzható buzogányok, de voltak fanyélre rögzíthető bronz baltáik is.

A bal oldali, bekarcolt díszítésű bronz fejszét a Chimú-inka kultúra emberei készítették i.sz. 1470 – 1532 között. A jobb oldali két fejszét az inkák öntötték i.sz. 1470 – 1532 között.

Hegy alakú edény emberáldozat bemutatásának jelenetével (Moche-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700).

Ez az edény is az öt hegycsúcsot mintázza, előtte a rituális térrel és a feláldozott emberrel. A hegycsúcsok között papok vagy harcosok figyelik az áldozati szertartást, a fogoly lehajítását a hegyről (Moche-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 750).

Hátrakötött kezű hadifoglyot ábrázoló edény. (Moche-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700).

Háborús jelenetekkel díszített ünnepi edény (pajcha). A fából készült tárgyat az inkák készítették i.sz. 1400-1533 között.

Mitikus csatajeleneteket ábrázoló kerámia edények (Moche-kultúra, i.e. 100 – i.sz. 700).

Földteraszokat ábrázoló kerámia edény. A mesterségesen létrehozott teraszokon végzett földművelés volt az andesi földművelés alapja. A kőfalakból épített, földdel feltöltött teraszok megnövelték a lejtők termőterületét, javították a talaj hőháztartását, rajtuk szabályozható öntözést és a felesleges vizek elvezetését is meg tudták oldani (Chimú-inka-kultúra, i.sz. 1100-1400).

Ezek a fából készült, festett kelyhek (querók) is sírmellékletek voltak (inka-kultúra, i.sz. 1400 – 1533).

A Moche-kultúra (i.e. 100 – i.sz. 700) sírmellékleiként sok esetben találtak ember vagy szörny fejeket ábrázoló edényeket. A legtöbbjüket negatív formák segítségével készítették, ilyen lehet a két középső fej is, de néhányat, talán ilyen a jobb oldali is, az elhunyt portréjának tartanak a régészek.

Ez az enconchado technikával készült gyöngyházberakásos festmény a Mexikó meghódítása sorozatból való, amelyet 1676 és 1700 között festettek az Új-Spanyolország (Mexikó) alkirályságban készítették.

Középen Cortés lovagol piros tollal sisakban. Az Azték Birodalomba érkezett spanyolok ugyan rendelkeztek királyi jóváhagyással, de nem lehet őket a spanyol korona katonáinak tekinteni, egyszerűen fegyveres magánvállalkozásban vettek részt (részlet az előző képből).

Mexikó nemzeti szentjének, a Guadalupei Szűzanyának a képét Manuel de Arellano festette 1675 és 1700 között. Az elbeszélések szerint a Szűzanya 1531-ben többször is megjelent és találkozott az indián származású, megkeresztelt Juan Diegoval a Mexikóvárostól északra eső területen. A Szűzanya arra kérte Diegót, hogy járjon el a püspöknél, hogy az templomot építtessen a találkozás helyszínén. A püspök bizonyítékot követelt a jelenésről, mire a Szűzanya virágokat helyezett Diego köpenyében, ahol azok később a Szűzanya képmásává változtak. A Guadalupei Szűzanya később a mexikóiak szabadságharcát is jelképezte. Több felkelés és szabadságharc katonái rá hivatkozva indultak harcba.

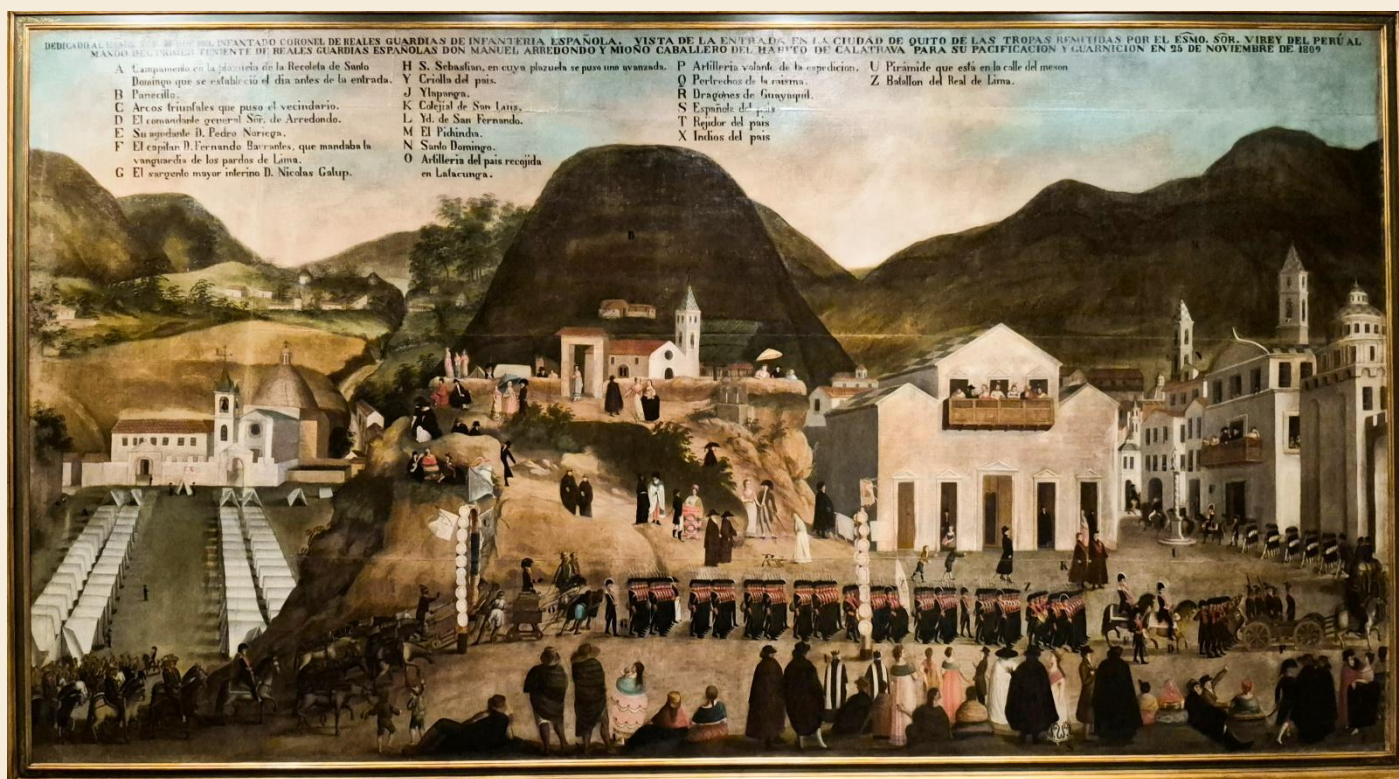
Guadalupe városa egy 19. századi litográfián. Először kis vályogtemplomot építettek az 1531-es jelenés helyén, majd ennek helyén 1709-re épült fel a képen látható kupolás és négy saroktoronyos templom. Időközben Guadalupe a világ leglátogatottabb Mária kegyhelyévé vált, ahol még ma is őrzik Juan Diego Mária képét hordozó köpenyét. A látogató zarándokok tömege olyannyira megnőtt, hogy a régi templom közelében 1974 és 1976 között új, tízezer hívőt befogadó hatalmas katedrális építettek.

Spanyol uralkodó soha nem járt az amerikai alkirályságokban, személyes megjelenését a királyi pecsét átadása helyettesítette. Ebből az alkalomból mindig nagy ünnepeket rendeztek, felvonulásokkal, egyházi szertartásokkal. A pecsét átadása a kormányzati és a bírói hatalom átruházását erősítette meg az alkirályság királyi törvényszéke és kormányzótanácsa részére. Ez a leporelló szerű paravánfal egy Mexikóban, a 17. században tartott királyi pecsét átadási ünnepség részleteit örökíti meg

A bolíviai Potosi közelében nagy hozamú ezüsbányát nyitottak a spanyol hódítók. Az innen származó ezüst volt a Spanyol Birodalom legfontosabb anyagi forrása egészen a 18. századig. Itt működött a spanyol gyarmati ezüstverde is. A máig működő, bár hozamukban jelentősen csökkenő bányák és az erre épülő gazdaság következtében Potosi nagyvárossá fejlődött a 17. századra. Ez a nagyméretű (570x240 cm) festmény azt az eseményt örökíti meg, amikor Don Diego Morcillo érkezik Peru alkirályaként bevonult Potosiba 1716. április 25-én. A Melchor Pérez de Holguin (1660-1732) által festett képen a bevonulással kapcsolatos hosszú ünnepségek helyszínei és főbb eseményei láthatóak.

A mai Ecuadorban levő Quito városába 1809-ben, a perui alkirály által küldött csapatok bevonulását festette meg Francisco Javier Cortés. Quito volt az első olyan spanyol alkirályságban levő város, ahol a helybeliek 1809-ben kikiáltották a függetlenségüket. Feltehetően erre válaszul masíroztak oda a perui alkirályság katonai egységei, akik később levertek a spanyol korona uralma elleni lázadást.

Ismeretlen festő műve: Lima, a Plaza Mayor látképe (1680)

Esmeraldas kacikái, Don Francisco de Arobe és fiai, királyi audienciára érkeznek Quitóba (1599). Andrés Sánchez Gallque képe az első szignált és datált festmény Dél-Amerikából. A művész mesztic származására utal, hogy andoki festőként írta alá művét. A képen szereplő emberek az ún. maroonok (mulatok)

csoportjához, szabad emberként élő, részben vagy egészen afrikai származású emberek közé tartoztak, akik őslakos közösségek, falvak vezetőivé váltak Dél-Amerikában. Don Francisco de Arobe sikerrel küzdött közössége autonómiájáért és végül egyezsége jutott a spanyolokkal. Elfogadta a spanyol alkirály fennhatóságát, felvette a keresztséget, cserébe elismerték Esmeraldas kormányzójának és kapitányi címet is kapott. A festmény azt az eseményt ábrázolja, amikor ezt a megállapodást megerősítendő Quitóba érkezett fiaival együtt.

Itt spanyol apa és indián anya sétál mesztic gyermekével

Az Új-Spanyolország alkirályságában (Mexikó) a 18. század második felében festették azt a 16 képből álló sorozatot, amely az őslakosok, az európaiak és az Afrikából behurcolt emberek keveredéséből kialakult sokszínű társadalmat igyekezett bemutatni. Ebből a festménysorból most csak hármat mutatok be. Ezen a képen apacs indiánokat ábrázolt a festő.

Balra egy Lobo, talán szabómester, jobbra Negra asszonya és Chino gyermekük. Segítségül egy kis szótár: Lobo = afrikai és indián szülők leszármazottja, Negra = tiszta afrikai származású nő, Chino = olyan ember, akinek a felmenői között afrikai és indián ősök vannak.

A mexikói Luis Berrueco (1717-1749) festménye egyike a kor kasztfestményeinek (pinturas de castas). Ezek a képsorozatok a spanyol gyarmatokon élő és egymással keveredő emberfajok leszármazottainak elnevezését és társadalmi státuszát igyekeztek bemutatni. Hasonló képsorozatok Peruban is készültek.

Egy kép Miguel Cabrera (1695-1768) 16 darabos kasztfestmény sorozatából (1763). Ennek a képnek, amely a sorozat második festménye, a címe: "Spanyol és mestiza, castiza". Mestizának a spanyol apa és indián anya gyermekét nevezték, castiza pedig az a gyermek, aki spanyol apától és mestiza anyától született.

A Quitói Királyi Audiencia elnöke (Presidente de la Real Audiencia de Quito) hivatalos öltözkében (1783). Vincente Albán ecuadori művész festményén sokszor – mint itt is – megfestette a helyi növényeket és gyümölcsöket, amelyek neveit akkurátusan feliratozta a kép alsó részén.

Vincente Albán következő festménye a Quitói indián nő ünnepi viseletben, persze itt is sok gyümölccsel.

Ez az érdekes, fából faragott, festett szoborcsoport az ecuadori Quitóban készült a 18. században. A jelenet Szűz Mária mennybevételét illusztrálja. A középső, felfelé tekintő alak maga Jézus. A körülötte levő négy apostol közül három csodálkozva tekint Mária előttük álló üres ágyára. A kissé távolabb álló további hét apostol is meg van döbbenve Szűz Mária mennybemenetelének csodájától. Az alkotó művész szándékosan nem ábrázolja Máriát, ezzel is azt hangsúlyozva, hogy a mennybevitel már megtörtént.

ágyára. A kissé távolabb álló további hét apostol is meg van döbbenve Szűz Mária mennybemenetelének csodájától. Az alkotó művész szándékosan nem ábrázolja Máriát, ezzel is azt hangsúlyozva, hogy a mennybevitel már megtörtént.

A madridi Amerika Múzeumban kiállított tárgyak között van ez a 18-19. századi kártyapakli. A Patagóniából (Chile) származó kártyalapokat festett bőrlapokból készítették.

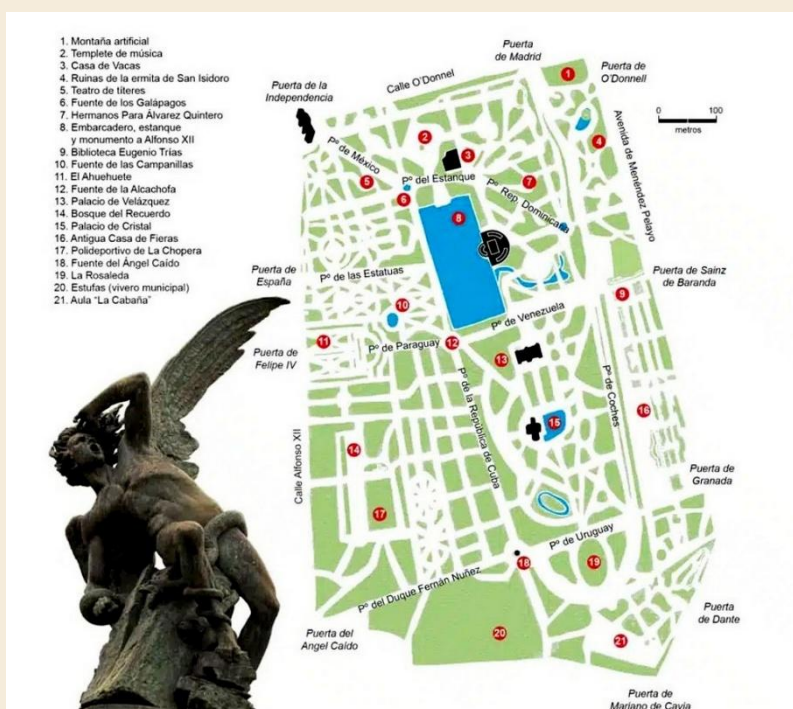

Ez a csodás 20. századi edény Peruban, a Felső-Amazonas régióban készült. A Kelet-Peruban, az Amazonas mellékfolyói környékén élő kis népcsoport, a shipibo indiánok kultúráját tükrözi ez a szép, két kiöntőcsöves kerámia.

Néhány napos madridi tartózkodásunk idején, kihasználva a szép májusi időt, egy kellemes sétát tettünk a Retiro Parkban. Bár a 118 hektáros, szobrokkal tavakkal, szökőkutakkal és épületekkel teli parknak csak egy részér sikerült bejárni, az élmény így is különleges volt. A méltán népszerű parkot és a központjában levő királyi lakot 1630 körül kezdték el építeni, majd napjainkig több átépítés és fejlesztés következett. Az El Retiro tíz kapuja közül a Puerta de la Independencia (1885) látható a képen. A kellemes délutáni napsütés sok látogatót csábított ide és mi sem tudtunk ellenállni.

A Retiro Park térképe. Az alapító IV. Fülöp (1605-1665) után a kertet több későbbi uralkodó is bővítette, alakította, míg végül 1868-ban közparkká nyilvánították.

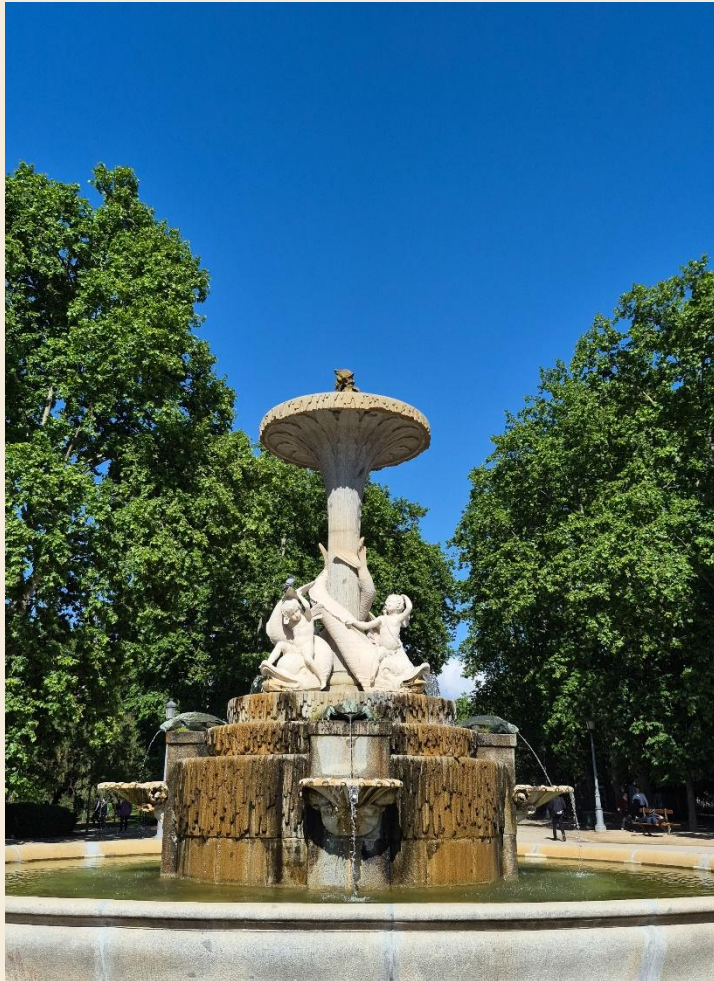

A 17. században épült mesterséges tó, az Estanque del Retiro, tulajdonképpen egy nagy víztározó, amely segítségével a park és az ott levő épületek vízellátását oldották meg. Ez a Nagy-tó volt a központi eleme annak a csatornákkal összekötött, tavakból álló vízrendszernek, amelyet a park építése során alakítottak ki. A tó partján építették fel 1922-ben XII. Alfonz király (1857-1885) emlékművét, tetején a király bronz lovassobrával. A tóparton sétányok húzódnak és csónakázni is lehet.

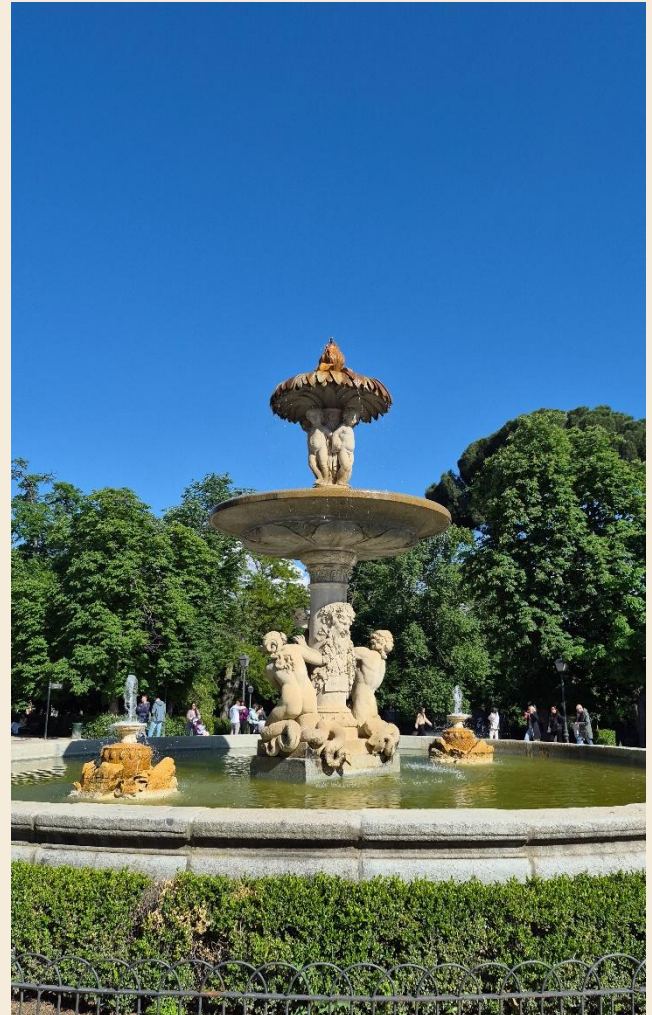

XII. Alfonz király lovassobrát 1904-ben öntötték. A talapzatot allegorikus szobrok és három bronz dombormű díszíti.

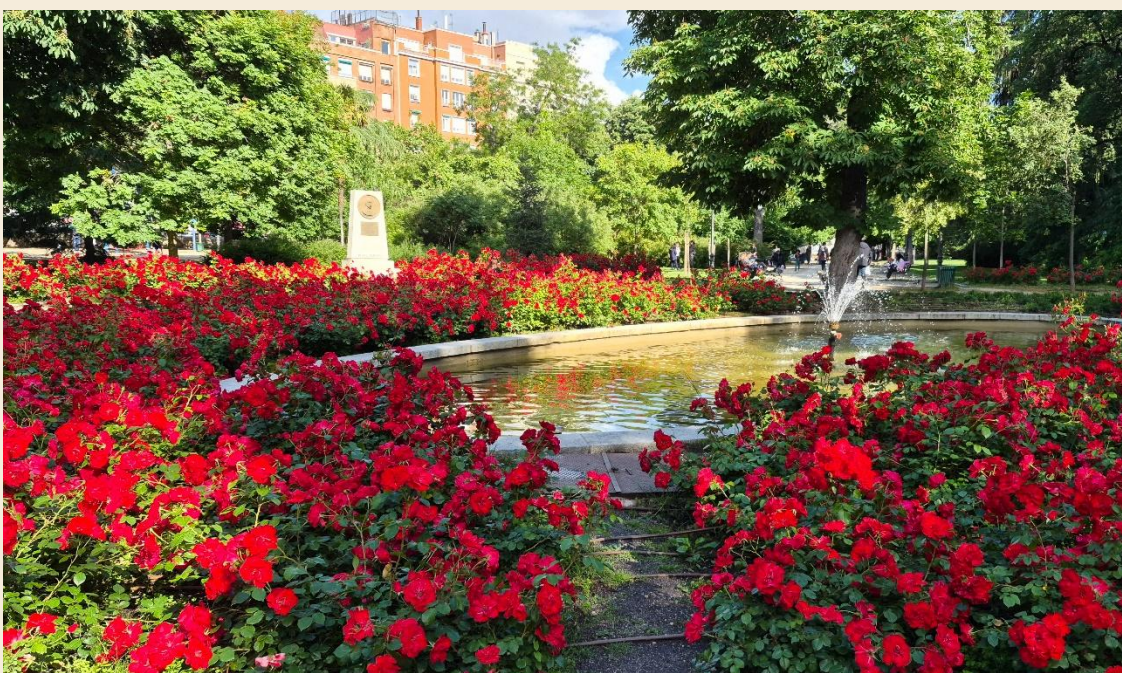
Zsuzsi Alfonz király kolonnádjánál

A Retiro Park tele van szobrokkal és szebbnél szebb szökőkutakkal. Ez itt a Fuente de los Galápagos szökőkút. Az 1832-ben épített kút eredetileg nem a mai helyén állt, a Retiro Parkba csak 1879-ben helyezték át.

A Fuente de la Alcachofa szökőkút is máhol állt készítése korában, a 18. században, majd 1880-ban költöztették a Retiróba. Magyarul Articsóka kútnak is nevezik a növényi motívumokkal készült barokk kutat, melynek alsó részén egy triton és egy nereida tartja Madrid címerét, a felső szinten pedig négy kerub húzódik a leveles díszítéssel faragott kőtál alá.

A park egyik kisebb medencéje.

A kor romantikus stílusú kertépítészetének egyik gyakran használt eleme volt a kisebb, festői, sokszor bukolikus hangulatú házak, pihenő pavilonok építése. A Retiro Parkban több ilyen kis házikó áll, amelyek közül ez az 1817-ben épített Halászház tetszett a legjobban.

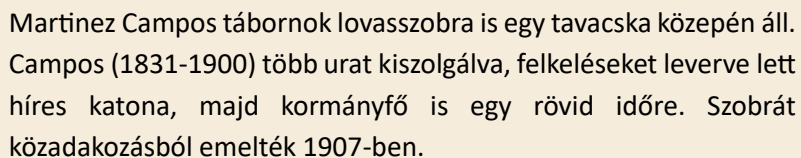
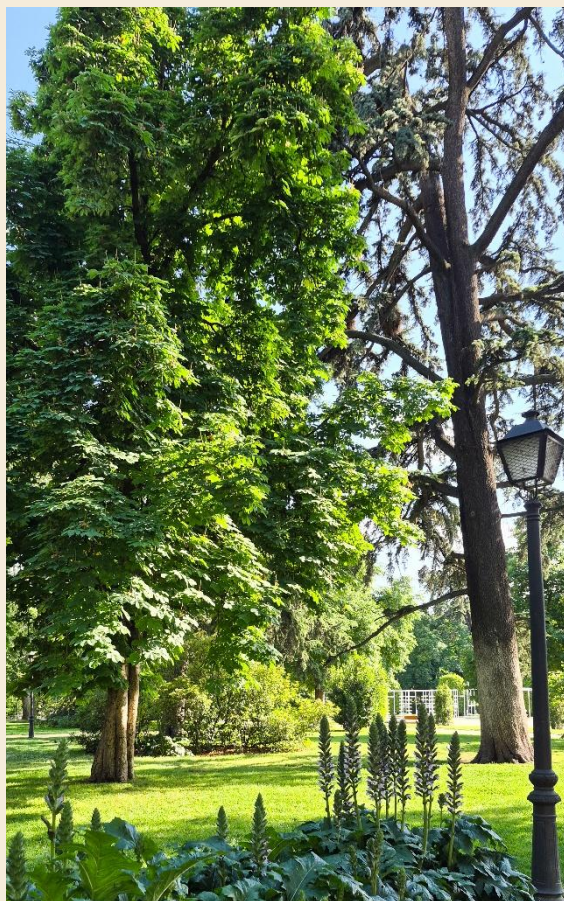

A Halászház közelében építették fel a Montaña Artificial del Buen Retiro dombot VII. Ferdinánd király (1784-1833) részére.

A Montaña Artificial belsejében boltozatos barlangot építettek, amelyben egy vízierék működött. A jobb oldali épített sziklákon kis vízeséseknek kellett volna lezúdulniuk, de ez 2026 tavaszán nem működött.

The image shows a large equestrian statue of Joan Miró, a prominent figure in Catalan art. The statue is made of dark metal and depicts Miró riding a horse. It is positioned on a massive, light-colored stone pedestal. The pedestal has several inscriptions in Catalan and Spanish, including '1893-1975', 'CATALUNYA', and 'MIRÓ'. The statue is set against a clear blue sky with some clouds. The base of the pedestal is surrounded by a low wall and a body of water in the foreground.

[illegible]

Már közeledett Miguel de Cervantes halálának 300. évfordulója, amikor elhatározták, hogy egy nagy emlékművet emelnek az író-katonának Madridban. Az összetett emlékművet közadakozásból kezdték el építeni 1915 után. A brutálisan hatalmas építészeti/szobrászati alkotás előtt áll Don Quijote és Sancho Panza szoborcsoportja, amelyet Lorenzo Coullaut Valera spanyol szobrászművész készített. Ettől az emlékműtől indultunk rövid városnézésünkre.

Következő állomásunk a Parque de la Montaña volt. Valaha a Montaña laktanya óriási épülete állt itt, ami a köztársaságiakkal szembenálló falangisták egyik központja volt 1936-ban. A harcokban az épület elpusztult, romjait később elbontották. A helyére épített parkot 1972-ben nyitották meg.

Kilátás dél felé a Parque de la Montaña-ról. A távolban balra a királyi palota, középen a Catedral de Santa María la Real de la Almudena.

Spanyolország régészekkel és szakértőkkel segítette Egyiptomot az Asszuáni-gát építésekor végzett hatalmas régészeti és műemlékmentési munkák során. Gamal Abden-Nasszer egyiptomi elnök 1968-ban hálából Spanyolországnak adományozta a képen látható Debod templomot. Az i.e. 2. században, a mai Asszuán közelében épített szentélyt. A darabjaira szétszedett templomot itt, a Parque de la Montañában állították újra össze 1970 és 1972 között.

A Montaña parkból a királyi palota felé sétáltunk, ahová végül nem mentünk be. Helyette benéztünk a vele szemközti székesegyházba.

A Szűz Máriának szentelt Almudena Székesegyház nem túl régi épület, csak 1883-ban kezdték el építeni. Spanyolország katolikus egyházi joghatóságának székhelye máig Toledóban van, ahol mindig féltékenyen őrizték előjogaikat. Sokáig akadályozták, hogy a Madrid-Alcalá egyházmegyét érsekséggé alakítsák, ami végül csak 1964-ben történt meg. Magát az Almudena templomot II. János Pál pápa szentelte fel 1993-ban.

Az Almudena Székesegyház jobb oldali kereszthajójában áll az Almudenai Szűzanya oltára. Az oltár legfőbb díszé a 18 táblából álló 15. századi gótikus oltárkép.

A Santa María la Real de la Almudena székesegyházban, az oldalkápolnában tették közzemlére azt a 13. századi, szépen festett ládát, amelyben Madrid védőszentjének, Szent Izidornak a maradványait őrizték századokon át. Az ereklyetartó ládára Szent Izidor csodáit festették.

A kápolna bejáratának két oldalára helyezték el ezt a két szobrot. Juan Alonso de Villabrille y Ron 17. századi szobrai Szent Izidort és feleségét, Santa María de la Cabezát ábrázolja. Szent Izidor földműves volt, ezért és csodáihoz kapcsolódva tart kezében búzakévet és állatterelésre használt ösztökét. Felesége világítóolajos kannát és fáklyát tart kezében. Mindkettő feltűnően szép, festett barokk faszobor.

Don Alvaro de Bazan szobra a Plaza de la Villa téren áll. Alvaro de Bazan a spanyol tengerészet nagy korszakában, a 16. században volt a flotta admirálisa. Róla

Cervantes is elragadtatott sorokkal emlékezik meg a Don Quijote-ban

Ha a Plaza de la Villán sétálunk, érdemes egy pillantást vetni Madrid régi városházára. Ez az arányos, emberléptékű épület 1696 és 2011 között adott otthont a városi tanács gyűléseinek.

Madrid Centro kerületében az 1940-es években nyílt meg a Teatro Albéniz. Hosszas zárva tartás után 2022-ben nyitotta meg ismét kapuit. Homlokzati szobrai fából készültek, amelyek egyes részeit mechanikus szerkezetek mozgatták. Ángel Ferrant szobrászművész 11 alakja különböző spanyol tájegységek jellegzetes karaktereit mutatja be.

A photograph of a busy pedestrian street in Madrid, Spain. A large crowd of people is walking along the sidewalk. On the left, a building with a red awning and a brick facade is visible. A signpost in the foreground shows a 'No Left Turn' sign. A tree trunk is leaning against the building. The scene is lively and captures a typical moment in a European city.

A tall, slender tower with a circular observation deck at the top, surrounded by greenery and a large stone sculpture of a horse and rider in the foreground. The tower has a spiral staircase on its exterior and a radio antenna at the very top. The observation deck is a circular platform with a glass railing. The stone sculpture is a large, weathered piece of stone depicting a horse and rider. The background shows a cloudy sky and some trees.

An aerial photograph of Madrid, Spain, showing a wide view of the city. In the foreground, a large, paved plaza with a geometric pattern leads to the Arco de San Martín, a stone archway. To the left of the arch is a large, circular building with a colonnade. The city extends into the background with a dense collection of buildings, including a prominent tall, modern skyscraper. The sky is filled with heavy, grey clouds.

Kilátás a toronyból, a délre fekvő belváros felé. Az előtérben az 1956-ra elkészült Győzelem Diadalív, amelyet a spanyol polgárháborúban, a madridi csatában (1936) a köztársaságra támadó falangista és nacionalista csapatok elesett katonáinak emlékére állítottak. Mögötte azt az oszlopos épületet is a madridi csatában elesett frankóista katonák emlékének ápolására szánták, de az 1954-ben elkezdett épület befejezetlen maradt. Az elkészült részeket ma kulturális centrumként használják.

Ez már a Prado, illetve annak déli oldalánál álló Murillo szobor. Bartolomé Esteban Murillo (1617-1682) a spanyol barokk festészet egyik nagy alakja volt. Az 1819-ben alapított Museo del Prado főbejárata nem itt, hanem az északi oldalon van, ahol viszont Goya szobra fogadja a látogatót.

A húszezernél is több műalkotást őrző Prado előcsarnoka. Itt van az étterem és a jókora ajándékbolt is.

A Prado gyűjteménye valóban lenyűgöző. Több szinten át, sok-sok teremben lehet itt megtekinteni Dürer, Caravaggio El Greco, Rubens, Goya, Tiziano, Bosch, Velázquez és sok más művész legszebb munkáit. Mint mondtam, megtekinteni. Ugyanis a legtöbb nagy múzeummal ellentétben, itt szigorúan tilos a fotózás. Ezt nem tudtam és nyugodtan kezdtem fényképezni Raffaello Bíboros portréja (1510-11) című festményét. Hát ez lett az első és az utolsó kép, amit a Pradóban fotóztam.

A Prado északi előcsarnoka

Helyi vezetőnk tanácsára az esti előadásra vettünk jegyet a Teatro Flamenco Madridban. Elbűvölő és magával ragadó flamenco előadásban volt részünk, mindenkinek csak ajánlani tudom, aki csak arra jár. Jegyet legjobb a neten vásárolni és azt tanácsolom, hogy a legdrágábbat vegyék (55 Eur). Ezzel közvetlenül a színpad elé lehet ülni, kis asztalok mellé, ráadásul egy welcome drinket is magában foglal a belépő. Az előadás alatt nem szabad fotózni.

Madrid belvárosában, a Plaza de la Villa közelében 2023-ra készült el a „Mauthauseni Eskü” emlékműve. José Miguel Utande alkotása annak a 449 köztársaság pártinak állít emléket, akiket Franco hatalomra jutása után, 1940-től Mauthausenba és más koncentrációs táborokba hurcoltak el. A mauthauseni esküt a tábor 1945. május 16-i felszabadítása után fogalmazták meg a túlélő deportáltak.

A Royal Botanical Garden of Madrid a Prado múzeum közvetlen szomszédságában fekszik. Ez a kép a Prado déli, emeleti ablakából készült, középen Murillo szobra, mögötte a botanikus kert bejárata.

Májusi virágzás a Royal Botanical Gardenben.

Az 1755-ben alapított kertet 1774 után, III. Károly király parancsára telepítették át a mai helyére, ahol 1781-re végeztek a tájépítészeti munkákkal.

A kertben a 18. századi spanyol gyarmatbirodalom minden részéből származó, tízezernél is több növényt tartalmazó gyűjteményével gazdagította Alejandro Malaspina tengerésztiszt és felfedező, aki több expedíciót vezetett az amerikai partok mentén és a Csendes-óceán szigetvilágába a 18- század utolsó évtizedeiben.

Sétányok, teraszok, kutak és medencék kísérik a látogató útját végig a kertekben.

A sétányokat szobrok sora kíséri. Ez itt Antonio José Cavanilles y Palop szobra, aki 1801 és 1804 között a Királyi Botanikus Kert igazgatója és több botanikai szaktanulmány, szakkönyv szerzője volt.

